

Liljejomfruen.

(Ungarsk eventyr.)

Det var engang en konge som var saa god, at alle maatte elske ham, baade høie og lave, og hver og en i hans land kunde gjerne ha git sit liv for ham. Han hadde ingen dronning, og de som lydde under ham bad at han endelig maatte gifte sig, forat de kunde faa en likesaa god konge efter ham som han selv var. Dette syntes han var i grunden noksaa rimelig, og han gik længe og tænkte paa hvorledes han skulde bære sig ad, for at finde en hustru som baade han og folket var tjent med at faa til dronning.

Kongen hadde en gammel ven som han var svært glad i, og ham pleide han at samraa sig med, naar det var noget vigtig som skulde gjøres. Han var bare jæger i kongens skog; men han kunde gjerne levet som en stor herremand, hadde han bare villet; for det var ikke den ting som kongen ikke gjerne hadde git ham; men han syntes ikke han trængte til noget, og saa levde han for sig selv ute i skogen i et litet huskot, som han kunde været en fattigmand. Da kongen hørte at folk saa endelig vilde han skulde

gifte sig, gik han en dag ut til den gamle jægeren og spurte ham om raad.

Jægeren gav ham en rosmarinkvist og sa: „Den som denne kvisten bøier sig for, hun er eslet dig til dronning.“

Nu lot kongen straks gaa bud over land og strand, at alle ungmøer i hele riket skulde komme op til ham paa kongsgaarden, saa mange som kunde komme ind, og ved siden av hver ungmø skulde det staa en soldat og lægge navnet hendes i perler paa et bord. Den som kvisten bøide sig for skulde faa alle perlerne; men var det ingen som den bøide sig for, saa skulde hver ungmø faa de perlerne som navnet hendes var lagt med. Da de nu alle sammen sat i rad og række, saa kom kongen ind til dem, og rosmarinkvisten hadde han i haanden. Han gik nu fremom alle de unge jomfruene, fra den første til den sidste; men rosmarinen bøide sig ikke for nogen av dem. Dagen efter blev det sendt bud efter flere jomfruer, og den ene var vakrere end den andre; men kvisten holdt sig strak som et lys, og bøide sig ikke for nogen. Tredje dagen gik det like ens; rosmarinkvisten vilde ikke bøie sig. Dette var da rigtig rart, tænkte kongen, og blev rent raadløs; for nu skjønnte han ikke hvor han skulde faa sig en dronning fra.

Om natten laa han og grundet paa dette, og saa hørte han at noget kom smættende ind gjennem vinduet og satte sig paa rosmarinen og gav sig til at snakke sagte med den. Det var en liten guldfugl, og han hørte den sige: „Jeg vilde saa gjerne gjøre

kongen noget godt igjen, fordi han to ganger har frelst mig fra falkekloen. Jeg vet hvor den ungmøen er som du bøier dig for; hun er i trolhagen, og nu er jeg kommet for at sige dig at imorgen skal du gi dig paa vei dit sammen med kongen, saa skal jeg flyve med og vise vei.“

Alt dette hørte kongen; for han kunde slet ikke faa blund paa øinene, slik som han laa og grundet. Aldrig saa snart led det mot morgen, før han gav sig paa veien. Rosmarinen gik fore, og guldfuglen fløi over dem og viste dem vei.“

Da de havde gaat en stund, møtte de en halt trolhest, som knegget og stønnet og bar sig ilde. „Hvad feiler dig, siden du bær dig slik?“ spurte kongen. „Aa, jeg har faat en pil i den venstre bogen,“ svarte trolhesten; „den har jeg gaat med et halvt aar, og aldrig kan jeg finde nogen som vil hjelpe mig og drage den ut; det er en gammel trolkjerring som har skutt paa mig, for at gjøre min herre skade.“ — „Jeg skal drage den ut for dig,“ sa kongen, og saa grep han fat i sølvpilen og drog den ut. Da reiste hesten sig paa bakbenene, og blev med én gang saa vakker at kongen syntes han aldrig havde set maken til hest. „Nu skal du ha tak for god hjelp,“ sa trolhesten. „Jeg vet nok hvem det er du leter efter. Hun er langt borte herfra; men nu kan du sætte dig op paa ryggen min, saa skal jeg føre dig dit som du kan finde hende.“ Kongen satte sig op paa ryggen av trolhesten, og den sprang avsted med ham gjennom luften, saa fort som et lyn. Rosmarinen fløi fore, og den lille guldfuglen fløi over dem.

De fôr nu længe over berg og dal, og tilslut kom de til et glasslot; derinde hørte de nogen skrike og tute, saa det var ingen maate paa det. „Her er nok nogen i stor nød,“ sa kongen, „og den stakkaren maa vi frelse, hvem det saa er.“ Og dermed gik han ind i slottet. Og hvad fik han se der? En stor glasmand, og en humle som surret omkring i maven paa ham og vilde bryte sig ud. „Hvem er du, og hvad vil du?“ spurte glasmanden. „Jeg er en fremmed konge, og skal til trolhagen for at finde mig en hustru.“ svarte kongen, „Men hvem er du?“ — „Jeg er kongen i dette slottet,“ sa glasmanden. „Men hvad er det som feiler dig, og hvorfor bær du dig saa ilde?“ spurte den fremmede kongen. „Aa, humlen vil bryte hul paa maven min,“ svarte glaskongen. Saa spurte den andre om han slet ikke kunde blive av med den leie humlen. „Nei, det kan jeg ikke, saalænge moren lever,“ svarte glaskongen; „hun er en kingel med to klør, og hun lever evindeligh; for det biter ikke staal paa hende. Engang eide jeg nok en trolhest som kunde raade med hende; men den har hun dræpt for mig med et pile-skud“ — „Kunde du ikke la mig faa se den kingelen?“ spurte den fremmede kongen. „Jo, det blir det nok snart raad til,“ svarte glaskongen. „Ser du hende som sitter derborte paa glasbænken? Det er den stakkars dronningen min; hun er klædd i bare roser, som du ser; men hver time kommer kingelen og spinder hende ind i væven sin, og naar den er borte, saa kommer en liten tornskjære og river sund spindet igjen. Pas nu paa, saa skal du se kingelen kommer straks paa timen.“

Ret som det var, fik de høre en sterk dur. Den fremmede kongen saa op mot salstaket, og der fik han se en stor styg kingel, som slap sig ned fra det. Han var ikke sen om at drage sverdet og hugge til kingelen; men det nyttet nok ikke stort, for sverdet bet ikke paa dette trollet, og det tok igjen med forbenene, saa det var nær paa at kongen var blit dræpt. Da kom trolhesten sættende ind i glassalen, saa glaskbeterne føk om den, og og fôr bent paa kingelen. Da humlen saa at moren var i fare, vilde den flyve ut av glaskongen, for at hjelpe hende. Men trolhesten skjønnte hvad den vilde, og ropte til glaskongen at han maatte lukke munden vel igjen og ikke slippe humlen ut; men kongen kunde ikke holde humlen inde, saa gjerne han vilde, og den fløi ut gjennom munden paa ham. Da sparket trolhesten slik med forbenene, saa den slog ihjel baade humlen og kingelen paa én gang. Og med det samme blev glaskongen til en mand saa stor og vakker, saa hans make ikke fandtes i hele verden, og glasdronningen blev den fagreste kvinde, klædd i bare roser. Den lille guldfuglen blev en vakker ung pike, og glasslottet blev et gildt guldslo. Han som havde været glaskonge, takket den fremmede kongen for hjælpen, og nu fortalte han hvorledes alt sammen var gaat til.

„Dette slottet,“ sa han, „er mit, slik som du nu ser det; men et stykke nedenfor slottet staar en liten hytte, og der bodde en gammel trolkjærring. Hun hadde en datter, og hende vilde hun jeg skulde gifte mig med; men jeg vilde ikke ha hende. Jeg tok mig en hustru fra trolhagen, hende du ser her, og hende vilde jeg ikke bytte for alt i verden. Da blev

trolkjærringen saa arg at hun skapte mig om til en glasmand, og datteren sin gjorde hun til en humle, som altid skulde gnage og plage mig i maven. Hadde dette holdt paa en uke til, saa hadde den gnagt sig ut. Selv gjorde hun sig om til en stor kingel, og gav sig til at spinde over dronningen og roseklædningen hendes, og stuepiken gjorde hun til en tornskjære, som rev væven sund igjen. Men før hun kunde faa rigtig magt, maatte hun gjøre det av med trolhesten. Nu har du draget ut pilen som sat i bogen paa den, og dermed har al vor nød og plage faat en ende. Nu faar du sige hvad du vil ha til løn for alt det du har gjort for mig.“

„Jeg skal ingenting ha for det,“ sa kongen; „men sig mig bare om det er langt herfra til trolhagen; dit skal jeg, for at hente mig en hustru.“ — „Nei,“ sa den andre, „det er ikke langt dit; trolhesten kan føre dig frem i et øieblik.“

Saa satte kongen sig op paa trolhesten, og det varte ikke længe, før de var fremme. Rosmarinen fløi føre, og den vakre ungmøen hadde atter tat fuglehammen paa og fløi over dem. Da de kom frem til trolhagen, var det sorg over hele kongsgaarden.

„Hvorfor er her slik sorg?“ spurte kongen. Da svarte de at den vakreste prinsessen paa slottet, søster til hende som var blit glasdronning, hadde sørget saa saart over søsteren, saa hun var blit til en hvit lilje, og derfor var hele kongsgaarden i sorg. Kongen bad om at faa sa den hvite liljen. Jo, den skulde han nok faa se. Rosmarinen skyndte sig i forveien, for nu hadde den slik hast, og da den kom til den hvite

liljen, blev den staaende og bøide sig helt ned til jorden, og guldfuglen satte sig paa et av bladene.

Da ristet den hvite liljen paa sig, og blev til en prinsesse, saa fager og fin saa det ikke fandtes hendes make i syv kongeriker. Straks spurte kongen hende om hun vilde være dronningen hans. Det vilde hun, og saa kysset de hinanden, og begge lovet at de skulde være tro mot hinanden til døden. Paa hjemveien saa de indom guldslottet hvor dronningens søster bodde; men siden stanset de ikke før de kom hjem til kongens eget slot. Der blev det tat imot dem med glans og glæde, og saa turet de brvllup i mange dage, og er de ikke døde, saa lever de endnu.
